

BERICHTEN UIT HET VELD

Verslag van het 1st European Congress of Qualitative Inquiry

Silvio van den Heuvel*

Na twaalf succesvolle internationale edities van het *Congress of Qualitative Inquiry* (ICQI) georganiseerd door de universiteit van Illinois viel de eer voor de eerste Europese editie te beurt aan de Katholieke Universiteit Leuven (van 7 tot 10 februari 2017). De oudste universiteit van de Lage Landen (1425) en de nog oudere stad Leuven met zijn tot twee maal toe in ere herstelde universiteitsbibliotheek, pas gerenoveerde stadhuis, het Groot Begijnhof en de Oude Markt vormden het prachtige decor voor drie dagen presentaties, posters, symposia, workshops en panel-discussies over kwalitatief onderzoek. Het straatbeeld van Leuven, dat doorgaans door studenten wordt gedomineerd, was opvallend leeg. Na enige navraag bleek de ‘tentamenweek’ de oorzaak te zijn voor het massaal *op kot* jagen van een derde van de stadspopulatie.

Waar toe zijn wij in Leuven?

Het doel van dit congres was naast het versterken van een internationaal netwerk van wetenschappelijk onderzoekers vooral een tentoonstelling van methodologische innovaties in kwalitatief onderzoek vanuit een multidisciplinair perspectief. Het *Leitmotiv* stond expliciet vermeld in de vooraankondiging van het congres, waarin sprekers nadrukkelijk werden uitgenodigd om creatief en provocatief, doch kritisch en transparant de merites van hun werk te presenteren: een Europees platform, bedoeld om onderzoekers die soms controversiële methodologische keuzes hebben moeten maken waarbij ze regelmatig van het geplaveide kwalitatieve checklist-pad afdwaalden *to boldly go where no man has gone before*. Daarmee werd de eerste editie van het ECQI vooral een verkenning op de methodologische kwaliteit van de schijnbaar eindeloze mogelijkheden in kwalitatieve kennisvergaring.

* Silvio van den Heuvel is docent aan de HBO-V Gezondheid en Technologie bij Saxion en als promovendus verbonden aan het Radboud UMC en de KU Leuven. E-mail: s.c.g.h.vandenheuvel@saxion.nl.

Beleuvenissen

Jammer genoeg droegen niet alle sprekers het leidende principe van deze conferentie uit. Waar enkele sprekers de toehoorders meenamen in hun reflexieve *Odyssee*, laverend tussen *Scylla* en *Charybdis* op zoek naar het Ithaka van methodologische robuustheid, zagen sommige sprekers vooral kans om hun onderbelichte werk te presenteren. Na de opening van het congres was het de beurt aan de in totaal 200 presentaties. Op het gevaar afbreuk te doen aan de veelheid aan uitstekende presentaties, volgt hier slechts ter illustratie een kleine bloemlezing van enkele bijgewoonde presentaties – nadat de spanning over de eigen te geven presentatie (PAP43) was afgezaakt.

De eerste bijgewoonde presentatie kwam van Nederlandse bodem. Hennie Boeije (PAP45) nam de aanwezigen mee in de uitdagingen van het includeren en participeren van chronisch zieke jongeren in online focusgroepen. Het vergt oprechte betrokkenheid en transparantie van de onderzoekers om *drop out* in deze populatie te beperken. Leonie van Grootel (PAP53) gaf een interessante presentatie over het schatten van correlaties in metasyntheses. Thomas Bjørner (PAP54) brak een lans voor het gebruik van *inter coder reliability* in kwalitatieve studies. Blijkbaar voelden deze twee presentaties als vloeken in de kerk aan de reactie van enkele aanwezige toehoorders te merken. Steen des aanstoots was het verlies van betekenis door deze aanpak. Mijns inziens misten deze critici het centrale punt waar het om ging: innovatie in kwalitatieve methodologie. De sprekers toonden juist aan dat er behoefte bestaat aan een pragmatische versmelting van de twee paradigma's in plaats van een co-existentiële visie op onderzoek.

Meeslepend en herkenbaar voor eenieder die eens in afgelegen gebieden veldonderzoek heeft gedaan, was de auto-etnografie van Jerome Cranston (PAP124). Cranston hield een heldere uiteenzetting van zijn ervaringen in Rwanda naar de pervasiviteit van de *official historical narrative* van overlevenden die de genocide van 1994 hadden meegemaakt en thans voorlichting geven in het basisonderwijs. Zijn verhaal toonde vooral aan welke competenties een veldonderzoek in den vreemde moet hebben. Zonder betrokkenheid, aanpassingsvermogen en doorzettingsvermogen zou er weinig bekend worden van het echte verhaal. De controversiële keuzes die Cranston heeft gemaakt, maakt het gedane werk echter lastig publicabel omdat het niet aan de gestandaardiseerde methodologische kwaliteitseisen voldoet.

Naast de vele paper-presentaties was er ook ruimte voor diverse symposia. René Bouwen, Art Dewulf, Mandy Doddema, Johan Hovelynck, Koen Sips en Inge Vermeesch (SYMP12) demonstreerden het belang van gevoeligheid voor politieke verhoudingen en groepsdynamiek in *qualitative action research* aan. De toehoorders voelden bijna de teleurstelling en frustraties die gepaard gaan bij implementatietrajecten. Bij de laatste bijgewoonde presentatie van Merel Visse, Hanneke van der Meide, Eva van Reenen, Wieke van der Borg, Truus Teunissen en Leo Visser (SYMP20) kwam de fenomenologie uitvoerig ter sprake door de voorlopige resultaten van medisch onderzoek tegen het methodologische licht te houden.

Aan elk begin kleeft een end

Het al met al geslaagde driedaags congres werd afgesloten met een winterbarbecue en Belgische weelde uit de universiteitstap zoals het een Vlaamse studentenstad betaamt. Voor de organisatoren niets dan lof, deze Europese editie is voor herhaling vatbaar. Enige punt van kritiek: wees selectiever met het centrale thema als hard criterium bij het beoordelen van de abstracts om het publiek ook dat te geven waar zij voor gekomen zijn in plaats van een overvol programma in krap drie dagen af te draaien.

Het 'Book of abstracts' is vrij te downloaden via <https://kuleuvencongres.be/ECQI2017/book-of-abstracts-ecqi-2017-4.pdf>.